**فصلنامه سیاست‌های مالی و اقتصادی**

سال پنجم، شماره ۱۹، پاییز ۱۳۹۶، صفحات ۲۱۲ – ۱۹۱

# اثر آزادسازی اقتصادی بر عملکرد بانک‌ها در گروه کشورهای منتخب

**پروانه سلاطین**

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد فیروزکوه، گروه اقتصاد، فیروزکوه (نویسنده مسئول)

par_salatin@yahoo.com

**مجتبی زاهدی**

کارشناس ارشد اقتصاد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد فیروزکوه

mojtaba.zahedi1388@gmail.com

این مقاله، به بررسی میزان تأثیرگذاری آزادسازی اقتصادی بر عملکرد بانک‌ها در گروه کشورهای منتخب درآمد متوسط می‌پردازد. نتایج حاصل از برآورد مدل‌ها با استفاده از روش اثرات ثابت در دوره زمانی ۲۰۱۴-۲۰۰۲ نشان می‌دهد که آزادسازی اقتصادی تأثیر مثبت و معناداری بر اعتبارات داخلی اعطا شده به بخش خصوصی از طریق بانک‌ها به عنوان شاخص عملکرد بانک‌ها دارد. آزادسازی اقتصادی با ایجاد قوانین و مقررات مطلوب و از میان برداشتن محدودیت‌ها نقش مهمی در بسترسازی کارکرد مناسب نهادها، بازارها و عملکرد بانک‌ها دارد. آزادسازی اقتصادی یک عامل مهم در افزایش مشارکت بانک‌ها در فعالیت‌های اقتصادی، افزایش کیفیت عملکرد آنها از طریق ارائه خدمات کارآمد با تسهیل محیط رقابتی و ایجاد یک بازار امن برای تجارت می‌باشد. سایر نتایج حاصل از برآورد مدل‌ها نشان می‌دهدکه سرمایه انسانی و فناوری اطلاعات و ارتباطات تأثیر مثبت و معنادار و تورم تأثیر منفی و معنادار بر عملکرد بانک‌ها درگروه کشورهای منتخب دارند. استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در بانکداری مزایای بسیاری از جمله کاهش هزینه‌ها، افزایش مشتریان، تسهیل انجام عملیات بانکی را به دنبال داشته است. آموزش همواره به عنوان وسیله‌ای مطمئن در جهت بهبود کیفیت عملکرد فرد و سازمان و حل مشکلات مدیریت مد نظر بوده است. افزایش نرخ تورم نیز نرخ بازده واقعی پول را کاهش و سهمیه‌بندی اعتباری را تشدید می‌نماید. در نتیجه تخصیص منابع با کارایی کمتری همراه می‌گردد.

طبقه بندی JEL : G21, C23, F41

واژگان کلیدی: آزادسازی اقتصادی، بانک، پانل دیتا

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۲/۲۶ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۵/۷

[ Downloaded from qjfep.ir on 2024-03-28 ]

## ۱. مقدمه

نظام مالی موتور محرکه هر اقتصادی می‌باشد، به طوری که وابستگی بخش‌ها و فعالیت‌های اقتصادی به آن اجتناب‌ناپذیراست. این نظام سعی دارد سرمایه کمیاب را میان بخش‌های اقتصادی تخصیص دهد و این کار را از طریق اختصاص منابع به مؤثرترین مصارف و در واقع مصارفی که بیشترین بازده را دارند، انجام می‌دهد. همچنین نظام مالی بر جریان وجوه نظارت دارد تا اطمینان حاصل شود که در راه‌های تعهد شده، مصرف می‌شوند. آن چه که هم اکنون بر آن اتفاق نظر وجود دارد، این است که هر میزان نظام‌های مالی توسعه‌یافته‌تر باشند، اقتصاد می‌تواند نرخ‌های رشد بالاتری را تجربه نماید (طیبی و همکاران، ۱۳۸۸).

گلداسمیت[1] (۱۹۶۹) و مکینون وشاو[2] (۱۹۷۳) بر این باورند که بازارهای مالی نقش کلیدی در رشد اقتصادی دارند. از دیدگاه آنها تفاوت درکمیت و کیفیت خدمات ارائه شده توسط مؤسسات مالی می‌تواند بخش مهمی از تفاوت نرخ رشد اقتصادی در میان کشورها را توضیح دهد. به عبارت دیگر، واسطه‌های مالی تنها کانال برای هدایت پس‌انداز خانوارها به سمت فعالیت‌های سرمایه‌گذاری هستند (کریمی، ۱۳۸۵).

در سیستم مالی، بانک‌ها اصلی‌ترین تأمین‌کننده منابع بخش‌های اقتصادی مانند صنعت، کشاورزی و خدمات می‌باشند که رشد این بخش‌ها رابطه تنگاتنگی با پویایی سیستم بانکی دارد. بانک ها از جایگاه ویژه‌ای در گردش پول برخوردارند. بانک ها می‌توانند در رشد بخش‌های مختلف و افزایش تولیدات هر بخش تأثیر مهمی‌بر جای گذارند. در جهان امروز قسمت عمده مبادلات پولی به وسیله بانک ها انجام می‌شود. اداره امور زندگی مردم و همچنین اداره امور اقتصادی کشورها، مستلزم وجود بانک می‌باشد.

برخی از مهمترین خدمات بانکی را می‌توان نگهداری پول، انتقال پول، جمع‌آوری و توزیع وجوه دولتی، نشر پول تحریری، اعطای تسهیلات تشریح نمود. شبکه گسترده بانک‌های تجاری و

1. Goldsmith
2. Mackinnon and Shaw

[ Downloaded from qjfep.ir on 2024-03-28 ]

مؤسسه‌های مالی اعتباری با محوریت بانک مرکزی حداقل سه نقش مهم رونق مبادلات تجاری، تجهیز و تخصیص بهینه منابع، اجرای سیاست‌های پولی در اقتصاد را ایفا می‌کنند (فرجی، ۱۳۸۲).

در این میان از عوامل مؤثر بر کارآمدی نظام بانکی، آزادسازی اقتصادی می‌باشد. بانک‌ها امکان انتقال آثار سیاست‌های اقتصادی به ویژه آزادسازی مالی در قالب آزادسازی نرخ بهره را به بخش‌های دیگر اقتصادی فراهم می‌کنند که زمینه‌ساز توسعه مالی و اقتصادی می‌باشد. آزادسازی اقتصادی موجب افزایش حجم و نوع مبادلات مرزی کالاها و خدمات (افزایش بازرگانی بین‌المللی)، افزایش جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و تسریع انتقال فناوری و جهانی شدن تولید می‌شود (شریفی رنانی و همکاران، ۱۳۹۲). از این رو بررسی میزان تأثیرگذاری آزادسازی اقتصادی بر عملکرد بانک‌ها از اهمیت بالایی برخوردار می‌باشد. در این راستا هدف اصلی این مقاله بررسی میزان تأثیرگذاری آزادسازی اقتصادی بر عملکرد بانک‌ها در گروه کشورهای منتخب درآمد متوسط در دوره زمانی ۲۰۱۴-۲۰۰۲ و آزمون فرضیه زیر می‌باشد.آزاد سازی اقتصادی تأثیرمثبت و معناداری بر عملکرد بانک‌ها در گروه کشورهای منتخب دارد.

ابزار گردآوری اطلاعات مورد نیاز بانک های اطلاعاتی از جمله بانک جهانی[1]، وبگاه بنیاد هریتیج[2] و وبگاه مؤسسه فریزر[3] می‌باشد. جامعه آماری در این مقاله گروه کشورهای منتخب درآمد متوسط شامل آنگولا، آلبانی، الجزایر، آذربایجان، بلیز، برزیل، بوتسوانا، چین، کلمبیا، کاستاریکا، اکوادور، گابن، گرجستان، جامایکا، اردن، قزاقستان، لبنان، مکزیک، موریس، مالزی، رمانی، تایلند، ترکیه، ونزوئلا، آفریقای جنوبی و ایران می‌باشد. در ادامه پس از بررسی مبانی نظری و سابقه پژوهش، ساختار مدل مورد استفاده معرفی و برآورد می‌شود و در نهایت نتیجه‌گیری و پیشنهادها ارائه می‌گردد.

1. World bank (www.worldbank.org)
2. www.heritage.org
3. www.fraserinstitute.org

[ Downloaded from qjfep.ir on 2024-03-28 ]

## ۲. مبانی نظری

از دیدگاه اقتصاددانان کلاسیک در فضای آزادی اقتصادی بنا به اصل منفعت شخصی و محدودیت منابع، راهی به جز افزایش بهره‌وری عوامل برای رسیدن به خواسته‌های بشر وجود ندارد. در چنین حالتی شرایط کارایی در اقتصاد تحقق می یابد. آزاد سازی اقتصادی[1] از میان برداشتن کلیه تخریب‌ها، محدودیت‌ها و سدهایی است که معمولاً سیاست‌گذاران و اربابان سیاست طی زمان بر سر راه حرکت طبیعی متغیرهای کلان اقتصادی در بازارهای اقتصادی ایجاد می‌کنند. (رحیمی بروجردی، ۱۳۸۴) به عبارت دیگر آزادسازی، حذف مداخله دولت در بازارهای مالی، بازار سرمایه و رفع موانع تجاری می‌باشد. (استیگلیتز[2]، ۲۰۰۱)

در سه دهه اخیر، جهانی‌سازی بازارهای مالی، با اجرای برنامه‌های متعدد آزادسازی، تحرک مضاعفی را در اقتصاد کشورهای مختلف ایجاد کرده است. از جمله این برنامه‌ها افزایش ارتباط این بازارها با یکپارچه‌سازی مؤسسات مالی می‌باشد. درنتیجه این مؤسسات، امروزه با پویایی فراوان و امکان رقابت در سطح جهان مواجهند. در چنین محیط رقابتی، مؤسسات مالی مجبورند توانایی اجرایی خود را بیازمایند؛ چرا که بقای آنها در اقتصاد بالنده قرن بیست‌ویکم به کارآمدی آنها وابسته است. مطالعات نشان می‌دهند به ویژه در بخش بانکداری ناکارآمدی بسیار مهمتر از مقیاس و حوزه عملکرد آنهاست. از این رو شرکت‌های مالی تلاش نموده‌اند که خود را با شرایط جدید اقتصادی و اجتماعی برای کارآمدی بیشتر وفق داده و تعدیل نمایند. از این رو آزادسازی اقتصادی با حذف مقررات دست وپاگیر می‌تواند تأثیر بسزایی در عملکرد بانک‌ها داشته باشد (رزمی و شهرکی، ۱۳۸۸).

بانک‌ها به عنوان واسطه‌گران مالی در اقتصاد به دلیل نقششان در ایجاد نقدینگی و تولید از اهمیت خاصی برخوردار می‌باشند. آنها با اعطای تسهیلات در ایجاد اشتغال، خرید خانه و کالاهای با دوام به مشتریان اعتبار داده و سبب ایجاد حاشیه امن در اقتصاد و حفظ ثروت افراد جامه

1. Economic Freedom
2. Estiglits

[ Downloaded from qjfep.ir on 2024-03-28 ]

می‌شوند. از این رو در کشورهای در حال توسعه، بهبود عملکرد بخش بانکی تأثیر بسیار مهمی در تخصیص و تسهیم منابع مالی دارد. به دلیل نقش حیاتی بانک‌ها در اقتصاد، قوانین و نظارت بر بخش بانکی از اهمیتی دو چندان برخوردار است.

ایجاد فضای آزاد اقتصادی در بخش بانکی با دخالت دولت‌ها و وضع قوانین طاقت‌فرسا و مالکیت دولتی بانک‌ها در تضاد می‌باشد. در نهایت در یک اقتصاد آزاد، سؤالات اولیه اقتصاد، یعنی چه چیز و به چه مقدار تولید شود؟ و عواید حاصل از تولید چگونه توزیع گردد، باید توسط بازار پاسخ داده شود. هرگونه محدودیت تحمیلی توسط دولت‌ها، آزادی اقتصادی را کاهش می‌دهد (رزمی و شهرکی، ۱۳۸۸). آزادسازی اقتصادی یک عامل مهم در افزایش مشارکت بانک‌ها در فعالیت‌های اقتصادی، افزایش کیفیت عملکرد آنها از طریق ارائه خدمات کارآمد، معاملات ارزی با تسهیل محیط رقابتی و ایجاد یک بازار امن برای تجارت است. آزادسازی اقتصادی بر روی کیفیت مؤسسات مالی همچون بانک‌ها تأثیرگذار است (شاه آبادی و ثمری[1]، ۲۰۱۳). بانک‌ها به عنوان یک مکان امن جهت انتقال وجوه در اقتصاد در نظر گرفته می‌شوند. سیستم های بانکی مجهز به منابعی از بودجه برای ورود به بازار سرمایه با تجمیع سرمایه‌های کوچک و کاهش ریسک عملکرد اقتصاد می‌باشند. توسعه بخش بانکی نه تنها کمک به تأمین مالی پروژه‌های اقتصادی می‌نماید بلکه امنیت و ایمنی را نیز برای فرصت‌های سرمایه‌گذاری و اشتغال فراهم می آورد.

مقررات و نظارت در خدمات بانکداری دو هدف اصلی را دنبال می‌نماید. حفاظت از ایمنی و سلامت سیستم مالی و اطمینان از این که خدمات مالی دریافت شده از سوی شرکت‌ها با مسئولیت‌پذیری آنها همراه است. در نهایت هر دو هدف، وظیفه دولت را در اجرای قانون و حفاظت از وام‌گیرندگان، سپرده‌گذاران و سایر بازیگران مالی علیه تقلب مؤسسات مالی نشان می‌دهد. در این راستا کنترل بیش از حد دولت‌ها تهدید جدی برای سیستم بانکداری به شمار

1. Shahabadi, and Samari.

[ Downloaded from qjfep.ir on 2024-03-28 ]

می‌رود چرا که می‌تواند منجر به ناکارآمدی مؤسسات مالی و فساد گردد. مطالعات نشان می‌دهند که سیاست‌های دولت منجر به تغییر فعالیت‌های بخش بانکداری می‌شود. لذا انتظار می رود که با آزادی اقتصادی و از میان برداشتن محدودیت‌هایی که بر سیستم بانکداری اعمال می‌گردد، عملکرد بانک‌ها بهبود یابد. آزادی اقتصادی منجر به ایجاد قوانین سهل و آسان می‌گردد. با تعدد مقررات و پیچیدگی آنها، اجرای قوانین با مشکلات بیشتری مواجه می‌شود و پیامدهای سوئی مانند گسترش فساد و رشوه‌خواری، گسترش فعالیت‌های غیررسمی را به همراه دارد. (دجانکاو و همکاران[1]، ۲۰۰۲)

مطالعات مختلف نشان می‌دهند دولت‌هایی که بالاترین سطح دخالت را در اقتصاد اعمال می‌کنند دارای بیشترین مقررات هستند هر چه تعداد مقررات بیشتر باشد، دست‌وپاگیری آنها هم زیادتر بوده و در نهایت ساختارهای دولتی حجیم‌تر و بزرگ‌تری را طلب می‌کند که این امر مانع شکوفایی فعالیت‌های اقتصادی می‌شود. دولت‌ها باتصویب مقررات مناسب و کارا می‌توانند نقش قابل توجهی در بسترسازی لازم برای کارکرد مناسب نهادها و بازار در اقتصاد داشته باشند. جامعه توسعه‌یافته، جامعه‌ای است که مقررات در آن در حد بهینه تولید شده باشد. نه چندان کم که رفتارهای بی‌قاعده و پرهزینه امور جامعه را مختل کند و نه چندان فراوان که راه بر انتخاب بهینه افراد بسته شود در حقیقت تصویب هر مقررات تأسیس یک نهاد جدید است که همچون هر پدیده دیگری هزینه‌ها و منافعی دارد.

تجربه نشان داده است کشورهایی که درآزادسازی اقتصادی موفق‌بوده‌اند در افزایش رشد اقتصادی نیز موفق عمل‌نموده‌اند. از این رو آزادسازی اقتصادی با از میان برداشتن محدودیت‌ها و مقررات زاید سبب افزایش پس‌اندازها و عملکرد بهتر بانک‌ها می‌گردد. اتخاذ مقررات باثبات و کاهش مقررات دست‌وپاگیر به منظور ورود وخروج به کسب‌وکارتوسط آزادی اقتصادی سبب خواهد شدکه میزان پس‌اندازها در بانک‌ها افزایش یابدکه اثرات مثبتی بر رشد اقتصادی دارد.

1. Djankov, s. et al.

[ Downloaded from qjfep.ir on 2024-03-28 ]

تئوری‌های کلاسیکی نیز نشان می‌دهند که آزادسازی سبب تخصیص بهینه پس‌اندازها، افزایش تنوع ریسک سرمایه‌گذاری، رشد سریع‌تر اقتصادی و کاهش سیکل‌های تجاری می‌شود. آزادسازی پدیده‌ای است پیچیده با تأثیراتی گسترده و عمیق که عده‌ای آن را منشأ مشکلات کنونی کشورها می‌دانند. در حالی که دسته‌ای دیگر آن را پدیده‌ای تماماً مثبت می‌انگارند که موجب رفاه اقتصادی می‌گردد. فرآیند آزادسازی در کشورهای مختلف به سطوح اقتصادی و توسعه بنیان‌های مالی، ساختار نهادها، سیستم حقوقی، مدیریت در آن کشورها بستگی دارد. مطالعات نشان می‌دهند که کشورهای بسیاری اقدام به آزاد سازی بازارهای مالی نموده‌اند.

شدت و طول دوره آزادسازی در کشورهای مختلف، متفاوت بوده است و بسته به شرایط اقتصادی و متغیرهای کلان اقتصادی پروسه آزادسازی به اشکال گوناگونی صورت گرفته است. بحران های مالی در جنوب شرق آسیا در سال۱۹۹۷ و حوادث مشابه در آمریکای لاتین و روسیه نشان داد که آزادسازی می‌تواند مانند شمشیر دولبه عمل نماید و اگر آزادسازی با قوانین و مقررات احتیاطی همراه نباشد ممکن است موجب بروز بحران‌های شدید مالی شود. (دهقانی، حقیقت، ۱۳۹۵).

از دیدگاه عده‌ای از اقتصاددانان به دلیل وجود اطلاعات نامتقارن، آزادسازی بازارهای مالی می‌تواند بسیار پرهزینه باشد. بنابراین توصیه می‌شود که کشورها بسیار با احتیاط به مقرات‌زدایی بازارهای مالی خود اقدام نمایند. اکثر نظریاتی که در مورد آزادسازی بازارهای مالی وجود دارد، نشان می‌دهند که آزادسازی در بلندمدت موجب افزایش کارایی سرمایه و کاهش نوسانات بازار سهام می‌گردد، اما در کوتاه‌مدت منجر به افزایش نوسانات در این بازارها می‌شود. کشورهایی که دارای وضعیت اقتصاد کلان ناپایدار"نرخ تورم بالا و کسری بودجه زیاد" واسطه‌های مالی ناکارا و ورشکسته هستند، آزادسازی نظام مالی در آن کشورها ممکن است منجر به بحران مالی شود. همچنین نظام بانکی غیررقابتی و دارای ساختار قانونی نامناسب سبب تخصیص غیرکارای اعتبارات خواهد شد (برومند و همکاران، ۱۳۹۱).

[ Downloaded from qjfep.ir on 2024-03-28 ]

جس لی وآلفرد ونگ[1] (۲۰۰۷) در مطالعه‌ای به ارزیابی آثار اصلاحات مالی اخیر در چین پرداختند. آزادسازی مالی در چین به دنبال پذیرش در سازمان تجارت جهانی سرعت قابل ملاحظه‌ای یافته است. اقدامات صورت گرفته شامل مقررات‌زدایی در بخش بانکداری، اصلاحاتی در بازارهای مالی و نیز آزادی بیشتر چینی‌ها و سرمایه‌گذاران خارجی برای مشارکت و تعامل با یکدیگر است. نتایج نه تنها بهبود در بازار سرمایه و کارایی تخصیص سرمایه را در چین نشان می‌دهد، بلکه حتی از نظر ثبات مالی نیز کاهش در بی ثباتی را نشان می‌دهد.

نهادهای بین‌المللی نظیر صندوق بین‌المللی پول[2]، بانک جهانی[3] و سازمان توسعه و همکاری اقتصادی[4] به کشورهای عضو، آزادسازی اقتصادی را توصیه نموده‌اند (گریناوای و همکاران[5]، ۲۰۰۲). در این راستا بنیاد هریتیج[6] و مؤسسه فریزر[7] شاخص آزادسازی اقتصادی را محاسبه کرده‌اند. شاخص آزادسازی اقتصادی بنیاد هریتیج با استفاده از حدود ۵۰ متغیر که در ۱۰ شاخص دسته‌بندی شده‌اند محاسبه و ارائه شده است. این شاخص‌ها شامل آزادی کسب و کار[8]، آزادی تجاری[9]، آزادی مالیاتی[10]، نسبت کل مخارج دولت (مصرفی و پرداخت‌های انتقالی) به GDP، آزادی پولی[11]، آزادی سرمایه‌گذاری[12]، آزادی مالی[13]، آزادی حق مالکیت[14]، شاخص فساد اداری[15]، آزادی نیروی کار[16] می‌باشند.

1. Jess Lee and Alfred Wong
2. International Monetary Found (IMF)
3. World Bank
4. OECD
5. Greenaway et al
6. Heritage Foundation
7. Fraser
8. Business Freedom
9. Trade Freedom
10. Fiscal Freedom
11. Monetary Freedom
12. Investment Freedom
13. Financial Freedom
14. Property Rights
15. Freedom from Corruption
16. Labor Freedom

[ Downloaded from qjfep.ir on 2024-03-28 ]

شاخص آزادسازی اقتصادی مؤسسه فریزر شاخصی است موزون که از پنج شاخص تشکیل شده است. رتبه هر شاخص در فاصله صفر تا ده قرار دارد که هر چه این رتبه به عدد ده نزدیک‌تر باشد بیانگر آزادسازی اقتصادی بیشتر در آن کشور است. شاخص‌های مؤسسه فریزر اندازه دولت، مخارج، مالیات‌ها و مشارکت دولت، ساختار قانونی و حمایت از مالکیت خصوصی، دسترسی به پول قوی، آزادی مبادله با همسایگان، قوانین مربوط به اعتبارات، بازار نیروی کار و کالا (کسب‌وکار) می‌باشند. (لعلی، ۱۳۸۷)

## ۳. سابقه پژوهش

هوی و استیون[1] (۲۰۱۶) در مطالعه‌ای تحت عنوان "فعالیت نوآورانه شرکت‌ها و آزادسازی اقتصادی: مقایسه بین کشوری" تأثیر آزادسازی اقتصادی را بر فعالیت‌های نوآورانه شرکت‌های آمریکایی بررسی نمودند. نتایج مطالعه بر روی ۵۸۰۹ شرکت در دوره زمانی ۱۹۸۴-۲۰۰۶ نشان می‌دهد که ارتباط مثبت بین فعالیت‌های نوآورانه شرکت‌ها و آزادسازی اقتصادی وجود دارد. به عبارت دیگر آزادسازی اقتصادی تأثیرمثبتی در افزایش نوآوری در بازار دارد.

روبرتز و مارگولیز[2] (۲۰۱۶) در مطالعه‌ای تحت عنوان «چگونه می‌توان آزادسازی اقتصادی را در آرژانتین ترمیم کرد» نشان دادند که کشور آرژانتین در رتبه صد و شصت ونهم، در میان ۱۷۸ کشور به لحاظ شاخص آزادسازی اقتصادی قرار دارد. این وضعیت ناشی از عملکرد نامطلوب زیر شاخص‌های آزادسازی اقتصادی، از جمله کنترل مخارج دولت و آزادی کسب‌وکار می‌باشد. مخالفت رئیس‌جمهور وقت با بازار آزاد، سبب دخالت دولت و رشد فاسد و رکود در بخش‌های رسمی اقتصاد شده است.

کورتاریز[3] و همکاران (۲۰۱۶) در مطالعه‌ای تحت عنوان "آزادی بازار اعتبارات و کارایی هزینه بانک‌های آمریکا" به بررسی تأثیر آزادسازی اقتصادی بر کارایی هزینه بانک‌های آمریکایی

1. Hui and Steven
2. Robers and Margulies
3. Chortareas and et al

[ Downloaded from qjfep.ir on 2024-03-28 ]

در دوره زمانی ۲۰۱۲-۱۹۸۷ پرداختند. نتایج نشان می‌دهد که بانک‌هایی که در ایالت‌هایی با درجه آزادی اقتصادی بیشتر فعالیت می‌کنند، کارایی بیشتری در هزینه‌ها دارند.

گراپر و همکاران[1] (۲۰۱۵) در مطالعه‌ای تحت عنوان " قدرت سیاسی، آزادی اقتصادی و کنگره: اثر بر عملکرد بانک" ارتباط بین عملکرد بانک، ارتباطات سیاسی و درجه آزادی اقتصادی را بررسی نمودند. نتایج بر روی بانک‌های ایالتی کشور آمریکا در دوره زمانی ۲۰۱۰-۱۹۸۹ نشان می‌دهد عملکرد بانک‌ها اثر مثبت و معناداری بر درجه آزادی اقتصادی دارد. همچنین عملکرد بانک‌ها، ارتباطات سیاسی را بهبود بخشیده و اثر مثبتی بر روی ارتباطات سیاسی دارد.

شاه‌آبادی و ثمری[2] (۲۰۱۳) در مطالعه‌ای تحت عنوان "تأثیر آزادسازی اقتصادی بر عملکرد بانک‌ها" به بررسی تأثیر آزادسازی اقتصادی بر عملکرد بانک‌های کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه پرداختند. نتایج در دوره زمانی ۲۰۱۱-۲۰۰۱ نشان می‌دهد که کشورهایی که از آزادسازی اقتصادی بیشتری برخوردارند، عملکرد مالی بهتری دارند. سودآوری بانک‌ها در این کشورها بیشتر است. همچنین آزادسازی اقتصادی اثر مثبت بر سود آوری بانک‌ها در هر دو گروه کشورها دارد.

ونتوری و همکاران[3] (۲۰۱۲) در مطالعه‌ای تحت عنوان " آزادی مالی و بهره‌وری بانک: شواهدی از اتحادیه اروپا" پویایی میان شاخص آزادسازی اقتصادی و سطوح کارآمدی بانک‌ها را بررسی نمودند. نتایج بر روی ۲۷ بانک اروپایی نشان می‌دهد درجه آزادسازی اقتصادی، سوددهی بانک‌ها را افزایش می‌دهد. همچنین در این مطالعه بر تأثیر آزادسازی مالی بر روی کارآمدی بانک‌ها با سیستم های سیاستی آزادانه (که در اجرای سیاست‌های دولت در جهت بالا بردن کیفیت دولت) در بیشتر کشورها تأکید می‌شود.

1. Gropper and et al.
2. Shahabadi, and Samari
3. Chortareas, Claudia Girardone and Alexia Ventouri

[ Downloaded from qjfep.ir on 2024-03-28 ]

سوفیان و عبدالمجید[1] (۲۰۱۱) در مطالعه‌ای تحت عنوان "رابطه بین آزادسازی اقتصادی و عملکرد بانک‌های اسلامی: شواهد تجربی از خاورمیانه و شمال آفریقا" به بررسی تأثیرآزادی اقتصادی بر عملکرد بانک‌های اسلامی پرداختند. نتایج در دوره زمانی ۲۰۰۸-۲۰۰۰ نشان می‌دهد آزادسازی اقتصادی اثر مثبت و معناداری بر بهبود عملکرد بانک‌های اسلامی دارد.

والو[2] و همکاران (۲۰۱۰) به بررسی تأثیر آزادسازی اقتصادی بر توسعه بانکداری در شش کشور شرق آسیا در دوره زمانی ۲۰۰۶-۱۹۷۵ پرداختند. نتایج نشان می‌دهد ارتباط مثبت و معنادار میان آزادسازی اقتصادی و عملکرد بانک‌ها وجود دارد و ساختار قانونی مناسب پیش‌نیاز ضروری عملکرد بهتر بانک‌ها می‌باشد. همچنین هیچ‌کدام از زیرشاخص‌های آزادسازی اقتصادی تأثیر مستقیمی بر بهبود عملکرد بانک‌ها ندارند تنها زیرشاخصی که این تأثیر را دارد، حاکمیت قانون می‌باشد.

سوفیان و حبیب اله[3] (۲۰۱۰) در مطالعه‌ای تحت عنوان "آیا آزادسازی اقتصادی بر عملکرد بانک‌ها تأثیر دارد؟" به بررسی نقش شاخص‌های آزادسازی اقتصادی بر عملکرد بانک‌های مالزی پرداختند. نتایج در دوره زمانی ۲۰۰۷-۱۹۹۹ نشان می‌دهد که آزادسازی اقتصادی بر سودآوری بانک‌های مالزی تأثیرگذار است در حالی که تأثیر آزادی پولی بر عملکرد بانک‌ها در جهت معکوس می‌باشد.

باهاروم و همکاران[4] (۲۰۰۸) در مطالعه‌ای تحت عنوان" ارتباط بین درجه باز بودن تجاری، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی: مورد مطالعه مالزی"، نقش باز بودن تجاری و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی را در تأثیرپذیری آن بر رشد اقتصادی کشور مالزی بررسی نمودند. نتایج در دوره زمانی ۲۰۰۵-۱۹۷۵ نشان می‌دهد که باز بودن تجاری، اثر مثبت و معنی‌داری در کوتاه‌مدت و بلندمدت بر رشد اقتصادی دارد. همچنین اثر باز بودن تجاری بر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کوتاه‌مدت مثبت و معنادار و در بلندمدت منفی می‌باشد.

1. Sufian and Abdul Majid
2. Wah Low
3. Sufian and Habibullah
4. Baharom et al.

[ Downloaded from qjfep.ir on 2024-03-28 ]

دنیزر و همکاران[1] (۲۰۰۰) در مطالعه‌ای تحت عنوان "نقش آزادسازی اقتصادی بر کارآمدی نظام بانکی" دریافتند که بازبینی قوانین و آزادسازی تأثیر عمده‌ای بر بهره‌وری و افزایش کارآمدی در صنایع متعدد و از جمله صنعت بانکداری در شرق و مرکز اروپا و همچنین در کشور چین داشته است. البته با وجود این که هدف اولیه آزادسازی و بازبینی قوانین، افزایش کارآمدی بوده است، اما نتایج اولیه نشان می‌دهد که در کوتاه‌مدت تأثیر آزادسازی دلسردکننده بوده است. به طور مثال در کشور نروژ در دوره زمانی ۱۹۸۹-۱۹۸۰ بهره وری بانک‌ها در آغاز کاهش یافت، اما سرانجام بهبود یافته است.

محمدوند ناهیدی و سقزچی (۱۳۹۳) در مطالعه‌ای تحت عنوان "بررسی عوامل اقتصادی مؤثر بر آزادسازی تجاری در ایران تحت شرایط ثبات و بی ثباتی" عوامل اقتصادی مؤثر بر آزادسازی تجاری را در ایران بررسی نمودند. نتایج با استفاده از روش خودتوضیح برداری با وقفه گسترده در دوره زمانی ۱۳۸۶-۱۳۵۲ نشان می‌دهد که تولید ناخالص داخلی تأثیر مثبت و شاخص بهای مصرف‌کننده و نرخ ارز بازار تأثیر منفی بر درجه باز بودن اقتصاد دارند.

شریفی رنانی و همکاران (۱۳۹۲) در مطالعه‌ای تحت عنوان "بررسی تأثیرات آزادسازی اقتصادی بر شاخص‌های کلان اقتصادی در ایران: با تأکید بر آزادسازی تجاری" به بررسی اثرات کوتاه‌مدت و بلندمدت آزادسازی اقتصادی بر شاخص‌های کلان اقتصادی در ایران پرداختند. نتایج با استفاده از الگوی تصحیح خطای برداری نشان می‌دهد که برقراری سیاست آزادسازی اقتصادی در بلندمدت منجر به افزایش حجم تولید و بهره‌وری و نیزکاهش تورم می‌شود ولی بر تراز تجاری تأثیری ندارد. همچنین اثر منفی آزادسازی اقتصادی بر حجم پول معنادار نمی‌باشد.

طیبی و همکاران (۱۳۹۰) در مطالعه‌ای تحت عنوان "تحلیل درجه باز بودن مالی و تجاری بر روی توسعه مالی ایران و شرکای تجاری (۲۰۰۹-۱۹۹۶)" این فرضیه که گسترش تجارت و آزادسازی مالی، موجبات توسعه مالی در ایران و شرکای تجاری آن را فراهم ساخته است، را

1. Denizer et al.

[ Downloaded from qjfep.ir on 2024-03-28 ]

آزمون نمودند. نتایج در دوره زمانی ۲۰۰۹-۱۹۹۶ نشان می‌دهد که اثر باز بودن تجاری بر توسعه مالی معنادار است. همچنین هرچه سهم اعتبارات بخش خصوصی در تولید ناخالص داخلی افزایش یابد، توسعه مالی به طور معناداری بهبود می‌یابد.

عباسقلی پور (۱۳۸۹) در مطالعه‌ای تحت عنوان "عوامل مؤثر بر بهبود عملکرد بانک‌ها" به ارائه چهار فاکتور اصلی جهت بهبود عملکرد بانک‌ها شامل تجهیز منابع پولی در بانکداری نوین، استفاده از شاخص‌های بانک جهانی، مدیریت ریسک و بهینه‌گزینی پرداخته است. نتایج نشان می‌دهد که مدیران بانک‌ها با به کارگیری عوامل مذکور در دنیای واقعی و ارائه خدمات با کیفیت‌تر می‌توانند سهم منابع خود را نسبت به سایر رقبای بانکی افزایش دهند. بانک‌ها می‌توانند با افزایش دارایی خود با استفاده از شاخص‌های ارائه شده، کنترل نقدینگی، افزایش مهارت‌های منابع انسانی، فناوری اطلاعات و تنوع خدمات بانکی، رضایت مشتریان را جلب نماید.

## ٤. تصریح مدل و برآورد

در این مقاله با استفاده از مبانی نظری و مطالعات تجربی والو[1] و همکاران (۲۰۱۰)، سوفیان و حبیب اله[2] (۲۰۱۰) برای بررسی میزان تأثیرگذاری آزادسازی اقتصادی بر عملکرد بانک‌ها با تعدیلاتی از مدل‌های (۱)، (۲) و (۳) استفاده شده است.

$$BANK_{it} = \beta_0 + \beta_1 OPENCONLCU_{it} + \beta_2 TELEPHONE_{it} + \beta_3 ENROLMENT_{it} + \beta_4 INF_{it} + U_{it} \quad (۱)$$

$$BANK_{it} = \beta_0 + \beta_1 FREEFRASER_{it} + \beta_2 TELEPHONE_{it} + \beta_3 ENROLMENT_{it} + \beta_4 INF_{it} + U_{it} \quad (۲)$$

$$BANK_{it} = \beta_0 + \beta_1 FREEHERITEZ_{it} + \beta_2 TELEPHONE_{it} + \beta_3 ENROLMENT + \beta_4 INF_{it} + U_{it_{it}} \quad (۳)$$

در این معادله‌ها (BANK)[1] اعتبارات داخلی اعطا شده به بخش خصوصی از طریق بانک‌ها به عنوان شاخص عملکرد بانک‌ها، (OPENCONLCU)[2] آزادسازی اقتصادی براساس اطلاعات

1. Wah Low
2. Sufian and Habibullah

[ Downloaded from qjfep.ir on 2024-03-28 ]

آماری بانک جهانی، (FREEFRASER)[3] آزادسازی اقتصادی بر اساس اطلاعات آماری مؤسسه فریزر، (FREEHERITEZ)[4] آزادسازی اقتصادی براساس اطلاعات آماری بنیاد هریتیج، (ENROLMENT) تعداد ثبت‌نام‌کنندگان در مقطع متوسطه[5] به عنوان شاخص سرمایه انسانی، (TELEPHONE)[6] تعداد مشترکین تلفن ثابت به ازای هر ۱۰۰نفر به عنوان شاخص فناوری اطلاعات و ارتباطات،(INF)[7] نرخ تورم، U جمله خطای معادله و i، t نشان‌دهنده کشور و زمان می‌باشند. در ادامه جهت بررسی مانایی یا نامانایی متغیرها در این مقاله ازآزمون ریشه واحد پانل[8] استفاده گردیده است که نتایج حاصل از آزمون لوین، لین و چو[9] برای متغیرهای مورد استفاده در جدول (۱) نشان داده شده است.

جدول ۱. بررسی مانایی و نامانایی متغیرها در گروه کشورهای منتخب

| متغیر | آزمون ریشه واحد | t آماره $(P-\nabla value)$ | نتیجه |
|---|---|---|---|
| BANK | Levin, Lin, Chu | -۲/۱۰۰۸۲ (۰/۰۱۷۸) | مانا - I (0) |
| ENROLLMENT | Levin, Lin, Chu | -۳/۲۲۳۹۱ (۰/۰۰۰۶) | مانا - I (0) |
| TELEPHONE | Levin, Lin, Chu | -۲/۲۹۲۲۵ (۰/۰۱۰۹) | مانا - I (0) |
| OPENCONLCU | Levin, Lin, Chu | -۱۱/۰۷۵۴ (۰/۰۰۰۰) | مانا - I (0) |
| FREEFRASER | Levin, Lin, Chu | -۴/۱۳۰۵۶ (۰/۰۰۰۰) | مانا - I (0) |

1. Domestic credit to private sector by banks (% of GDP)
2. Open economy
3. Free index
4. Free index
5. School enrollment, secondary (% gross)
6. Fixed telephone subscriptions (per 100 people)
7. Inflation, GDP deflator (annual %)
8. Panel Unit Root test
9. Levin, Lin and Chu

[ Downloaded from qjfep.ir on 2024-03-28 ]

| متغیر | آزمون ریشه واحد | t آماره $(P-\nabla alue)$ | نتیجه |
|---|---|---|---|
| FREEHERITEZ | Levin, Lin, Chu | -۲/۲۷۷۱۰ (۰/۰۱۱۴) | I (0) - مانا |
| INF | Levin, Lin, Chu | -۸/۳۹۳۵۴ (۰/۰۰۰۰) | I (0) - مانا |

مأخذ: محاسبات تحقیق

نتایج با استفاده از روش لوین لین چو نشان می‌دهد که تمامی متغیرها در سطح مانا می‌باشند. بنابراین فرضیه صفر مبنی بر وجود ریشه واحد رد می‌شود. در نتیجه پایداری داده‌های مورد استفاده در مقاله قبل از برآورد مدل مورد تأیید واقع می‌شوند.

به منظور تخمین معادله‌های (۱)، (۲) و (۳) ابتدا لازم است تا نوع روش تخمین جهت نوع خاص داده‌های پانل تعیین شود. بنابراین ابتدا برای تعیین وجود (عدم وجود) عرض از مبدأ جداگانه برای هریک از کشورها از آماره F استفاده شد. با توجه به میزان آماره F محاسبه شده در جدول (۲) فرضیه صفر آزمون مبنی بر استفاده از روش حداقل مربعات معمولی رد می‌شود. در نتیجه رگرسیون مقید (حداقل مربعات معمولی) دارای اعتبار نمی‌باشد و باید عرض از مبدأهای مختلفی (روش اثرات ثابت یا تصادفی) را در مدل لحاظ نمود. سپس برای آزمون این که مدل با بهره‌گیری از روش اثرات ثابت یا تصادفی برآورد گردد، از آزمون هاسمن استفاده شد.

انجام این آزمون با استفاده از نرم‌افزار EVEIWS انجام گرفت. با توجه به میزان آماره $\chi^2$ به دست آمده از انجام محاسبات در جدول (۲) فرضیه صفر مبنی بر استفاده از روش تصادفی رد می‌شود. از این رو روش اثرات ثابت برای تخمین مدل‌ها تأیید می‌شود که نتایج مربوط به آن در جدول (۲) ارائه شده است.

[ Downloaded from qjfep.ir on 2024-03-28 ]

جدول ۲. نتایج برآورد تأثیر آزادسازی اقتصادی بر عملکرد بانک‌ها به روش اثرات ثابت در گروه کشورهای منتخب (متغیر وابسته: اعتبارات داخلی اعطا شده به بخش خصوصی از طریق بانک‌ها به عنوان شاخص عملکرد بانک‌ها)

| متغیرهای توضیحی | روش اثرات ثابت<br>ضرایب<br>(آماره t)<br>{p-valu} | | |
|---|---|---|---|
| - | برآورد مدل بر اساس اطلاعات آماری شاخص آزادسازی اقتصادی بانک جهانی (مدل۱) | برآورد مدل بر اساس اطلاعات آماری شاخص آزادسازی اقتصادی مؤسسه فریزر (مدل۲) | برآورد مدل بر اساس اطلاعات آماری شاخص آزادسازی اقتصادی بنیاد هریتج (مدل۳) |
| C | -۱۲/۳۰۳۷۲<br>(-۱/۶۴۲۶۹۱)<br>{۰/۱۰۱۹} | -۳۵/۰۶۷۷۴<br>(-۶/۰۸۹۳۰۴)<br>{۰/۰۰۰۰} | -۵۱/۵۲۹۷۴<br>(-۵/۳۵۳۳۱۱)<br>{۰/۰۰۰۰} |
| OPENCONLCU | ۲۹/۵۳۴۸۸<br>(۴/۱۶۳۸۳۴)<br>{۰/۰۰۰۰} | - | - |
| FREEFRASER | - | ۵/۵۱۱۳۲۳<br>(۶/۰۴۷۲۳۵)<br>{۰/۰۰۰۰} | - |
| FREEHERITEZ | - | - | ۰/۷۷۴۶۹۶<br>(۸/۰۴۴۷۳۲)<br>{۰/۰۰۰۰} |
| ENROLLMENT | ۰/۲۴۳۹۲۵<br>(۵/۰۶۸۱۷۳)<br>{۰/۰۰۰۰} | ۰/۳۶۳۷۴۹<br>(۱۰/۰۱۰۰۶)<br>{۰/۰۰۰۰} | ۰/۴۲۵۳۹۶<br>(۵/۴۴۴۷۰۳)<br>{۰/۰۰۰۰} |
| TELEPHONE | ۰/۵۹۵۶۶۸<br>(۶/۶۱۰۴۰۶)<br>{۰/۰۰۰۰} | ۰/۵۳۹۷۴۰<br>(۴/۵۸۷۳۴۸)<br>{۰/۰۰۰۰} | ۰/۵۳۹۴۴۸<br>(۴/۲۲۶۰۹۴)<br>{۰/۰۰۰۰} |
| INF | -۰/۲۲۵۸۴۷<br>(-۵/۴۶۶۶۰۶)<br>{۰/۰۰۰۰} | -۰/۲۳۹۰۴۲<br>(-۹/۰۴۵۹۵۵)<br>{۰/۰۰۰۰} | -۰/۲۱۲۸۸۹<br>(-۴/۳۱۱۶۶۹)<br>{۰/۰۰۰۰} |
| $R^2$ | ۰/۹۶۳۷۶۶ | ۰/۹۶۷۲۳۵ | ۰/۹۵۹۸۱۴ |

[ Downloaded from qjfep.ir on 2024-03-28 ]

| متغیرهای توضیحی | | روش اثرات ثابت ضرایب (آماره t) {p-valu} | |
|---|---|---|---|
| - | برآورد مدل بر اساس اطلاعات آماری شاخص آزادسازی اقتصادی بانک جهانی (مدل۱) | برآورد مدل بر اساس اطلاعات آماری شاخص آزادسازی اقتصادی مؤسسه فریزر (مدل۲) | برآورد مدل بر اساس اطلاعات آماری شاخص آزادسازی اقتصادی بنیاد هریتج (مدل۳) |
| آماره F | ۲۴۳/۳۴۳۰<br>{۰/۰۰۰۰} | ۲۵۹/۳۰۴۴<br>{۰/۰۰۰۰} | ۲۳۱/۳۱۲۹<br>{۰/۰۰۰۰} |
| آماره آزمونF لیمر | F (۲۳ ,۲۱۹) =۱۸۷/۷۸۰۷۰۸<br>P-value={۰/۰۰۰۰} | F (۲۴ ,۲۱۷) =۱۹۳/۶۳۲۵۱۲<br>P-value={۰/۰۰۰۰} | F (۲۴ ,۲۴۲) =۲۳۳/۷۵۹۴۶۳<br>P-value={۰/۰۰۰۰} |
| آماره آزمون هاسمن | CHISQ (۴) =۹/۰۵۲۴۱۰<br>P-value={۰/۰۵۹۸۱} | CHISQ (۴) =۹/۳۹۵۲۱۲<br>P-value={۰/۰۵۱۹} | CHISQ (۴) =۱۱/۳۹۴۲۴۰<br>P-value={۰/۰۲۲۵} |

مأخذ: محاسبات تحقیق

## ۵. نتیجه گیری

نتایج حاصل از برآورد رگرسیون‌های (۱)، (۲) و (۳) در گروه کشورهای منتخب درآمد متوسط به روش اثرات ثابت در جدول (۳) نشان می‌دهد:

آزادسازی اقتصادی تأثیرمثبت و معناداری بر اعتبارات داخلی اعطا شده به بخش خصوصی به عنوان شاخص عملکرد بانک‌ها در گروه کشورهای منتخب دارد. بنابراین فرضیه مربوط به ارتباط مثبت و معنادار میان آزادسازی اقتصادی و عملکرد بانک‌ها را نمی‌توان رد کرد. آزادسازی اقتصادی با ایجاد قوانین و مقررات مناسب و از میان برداشتن محدودیت‌ها نقش مهمی در بسترسازی برای کارکرد مناسب نهادها، بازارها و عملکرد بانک‌ها دارد. آزادسازی اقتصادی یک عامل مهم در افزایش مشارکت بانک‌ها در فعالیت‌های اقتصادی، افزایش کیفیت عملکرد آنها از طریق ارائه خدمات کارآمد با تسهیل محیط رقابتی و ایجاد یک بازار امن برای تجارت می‌باشد.

تعداد مشترکین تلفن ثابت به ازای هر ۱۰۰ نفر به عنوان شاخص فناوری اطلاعات و ارتباطات تأثیر مثبت و معناداری بر اعتبارات داخلی اعطا شده به بخش خصوصی به عنوان شاخص عملکرد بانک‌ها در گروه کشورهای منتخب دارد. صنعت "بانکداری" با بهره‌گیری از فناوری اطلاعات و

[ Downloaded from qjfep.ir on 2024-03-28 ]

ارتباطات دچار تغییر و تحولات بسیاری از جمله سرعت، دقت، آسانی استفاده و امنیت در مبادلات مالی و تجاری گردیده است. فناوری اطلاعات و ارتباطات علاوه بر ارتقای سطح کیفی خدمات، هزینه‌های بانک‌ها را کاهش داده است (آکین سی و همکاران[1]، ۲۰۰۴). همگام با گسترش تجارت الکترونیکی، نهادهای پولی و مالی به طور گسترده‌ای به استفاده از فناوری ارتباطات و اطلاعات روی آورده‌اند. در نتیجه طی چند دهه اخیر سیستم‌های پرداخت الکترونیکی به تدریج در حال جایگزینی با سیستم‌های پرداخت سنتی می‌باشند. در این میان بانک‌ها با حرکت به سوی بانکداری الکترونیکی و عرضه خدمات مالی جدید، نقش قابل توجهی در افزایش حجم تجارت الکترونیکی ایفا نموده‌اند. بانکداری الکترونیکی سبب گردیده است که بانک‌ها از قید زمان و مکان آزاد گردیده و خدمات خود را شبانه‌روزی در اختیار مشتریان قرار دهند. در واقع با رشد روزافزون حجم معاملات تجارت الکترونیکی در جهان و با توجه به نیاز تجارت و کسب‌وکار به انجام عملیات بانکی جهت نقل و انتقال منابع مالی، بانکداری الکترونیکی نقش بسیار اساسی یافته است (حسن‌زاده و الهی، ۱۳۸۷).

تعداد ثبت‌نام‌کنندگان در مقطع متوسطه به عنوان شاخص سرمایه انسانی تأثیر مثبت و معناداری بر اعتبارات داخلی اعطا شده به بخش خصوصی به عنوان شاخص عملکرد بانک‌ها در گروه کشورهای منتخب دارد. آموزش همواره به عنوان وسیله‌ای مطمئن در جهت بهبود کیفیت عملکرد فرد و سازمان و حل مشکلات مدیریت مدنظر بوده است. در بانک‌ها و مؤسسات مالی، بیشتر خدمات توسط نیروی انسانی ارائه می‌شود و تجهیز منابع در سطح استانداردهای جهانی، مستلزم داشتن کارکنانی ماهر وآموزش دیده است. در بعد فنی، کارکنان باید توانایی استفاده از تکنولوژی جدید را داشته باشند و در شغل خود حرفه‌ای باشند، در بعد انسانی هم کارکنان باید بتوانند به بهترین نحو با مشتریان در تعامل و ارتباط باشند و در بعد ادراکی نیز نیروی انسانی شاغل باید به شناسایی، تجزیه و تحلیل و حل مشکلات مشتریان بپردازند.

1. Akinci and et al.

[ Downloaded from qjfep.ir on 2024-03-28 ]

نرخ تورم تأثیر منفی و معناداری بر اعتبارات داخلی اعطا شده به بخش خصوصی به عنوان شاخص عملکرد بانک‌ها در گروه کشورهای منتخب دارد. مطالعات نشان می‌دهند که نرخ تورم ارتباط معکوسی بر عملکرد بازارهای مالی دارد. افزایش نرخ تورم، نرخ بازده واقعی پول را کاهش می‌دهد. کاهش ضمنی در بازده واقعی، اصطکاک بازار اعتبارات را تشدید می‌نماید. از آنجا که این اصطکاک بازار منجر به سهمیه‌بندی اعتباری می‌شود، سهمیه‌بندی اعتباری تشدید می‌گردد. در نتیجه، بخش مالی وام‌های کمتری می‌دهد وتخصیص منابع با کارایی کمتری همراه می‌گردد.

مقدار ضریب تعیین در رگرسیون‌ها نشان می‌دهد که بیش از نود درصد از تغییرات عملکرد بانک‌ها در گروه کشورهای منتخب درآمد توسط متغیرهای مستقل مدل توضیح داده شده است.

## ٦. پیشنهادها

با توجه به نتایج به دست آمده در چهارچوب این مطالعه می‌توان پیشنهادهایی به شرح زیر ارائه نمود:

- با توجه به تأثیر مثبت و معنادار آزادسازی اقتصادی بر عملکرد بانک‌ها الگوبرداری از کشورهای موفق در زمینه آزادسازی اقتصادی و سرعت بخشیدن در فرایند عضویت در سازمان تجارت جهانی به منظورآزادسازی اقتصادی توصیه می‌شود.
- از آنجا که فناوری اطلاعات و ارتباطات تأثیر مثبت و معناداری بر عملکرد بانک‌ها دارد افزایش سرمایه‌گذاری بانک‌ها در حوزه بانکداری الکترونیکی و ایجاد بسترهای لازم برای گسترش استفاده فناوری اطلاعات و ارتباطات در فرایند کسب‌وکار ضروری است. همچنین می‌توان از تنوع‌بخشی خدمات بانکی که قابلیت استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات را دارند، استفاده نمود.
- با توجه به نقش مثبت و معنادار سرمایه انسانی بر عملکرد بانک‌ها می‌توان با افزایش سهم بودجه آموزش، سرمایه‌گذاری مناسب در سرمایه انسانی و ایجاد فضای مناسب آموزشی، زیرساخت‌های مناسبی را ایجاد نمود.
- از آنجا که تورم تأثیر منفی و معناداری بر عملکرد بانک‌ها دارد. مهار تورم می‌تواند به بهبود عملکرد بانک‌ها کمک نماید.

[ Downloaded from qjfep.ir on 2024-03-28 ]

## منابع

**برومند، شهرزاد؛ موسوی، میرحسین و علی شهابی** (۱۳۹۱) "بررسی اثرات آزادسازی‌های مالی بر بازار سهام در اقتصاد ایران"، *فصلنامه راهبرد*، سال بیست ویکم، شماره۶۴، صص ۲۶-۷.

**حسن‌زاده، علیرضا و شعبان الهی** (۱۳۸۷) "بررسی نقش بانکداری الکترونیکی در تسهیل صادرات"، *فصلنامه پژوهشنامه بازرگانی*، شماره ۴۷، صص ۲۳۵ – ۲۶۵.

**دهقانی، اکبر و علی حقیقت** (۱۳۹۵) "اثر آزادسازی مالی بر عملکرد بانک های تجاری ایران" *فصلنامه سیاست‌های راهبردی و کلان*، سال چهارم، شماره شانزدهم، صص ۸۹-۶۹.

**رحیمی بروجردی، علیرضا** (۱۳۸۴) "بررسی مدل‌های کاربردی پیرامون رابطه میان رشد اقتصادی و آزادسازی تجاری"، *نشریه اقتصاد کلان*، شماره ۱۷.

**رزمی، علی اکبر؛ رزمی، محمد جواد و سارا شهرکی** (۱۳۸۸)، "تأثیر آزادی اقتصادی بر رشد اقتصادی با رویکرد مکتب نهادگرا: بررسی علی"، *مجله دانش و توسعه*، سال ۱۶، شماره۲۸.

**شریفی رنانی، حسین؛ شعاعی، فروغ؛ میر فتاح، مریم و محمد رضا توکل نیا** (۱۳۹۲) "بررسی تأثیرات آزادسازی اقتصادی بر شاخص‌های کلان اقتصادی در ایران: با تأکید بر آزادسازی تجاری"، دوره۴، شماره۱۰، صص ۵۸-۲۹.

**طیبی، سید کمیل؛ حاجی کرمی، مرضیه و هما سریری** (۱۳۹۰)، "تحلیل درجه باز بودن مالی و تجاری روی توسعه مالی ایران و شرکای تجاری (۲۰۰۹-۱۹۹۶)"، *فصلنامه تحقیقات اقتصادی راه اندیشه*، دوره ۱، شماره ۴، صفحات ۳۹-۶۰.

**طیبی، سیدکمال؛ سامتی، مرتضی؛ عباسلو، یاسر و فرشته اشراقی سامانی** (۱۳۸۸). "اثرات آزادسازی و توسعه مالی بر رشد اقتصادی کشور"، *فصلنامه اقتصادی مقداری (بررسی‌های اقتصادی سابق)*، دوره۶، شماره۳، صص۵۵-۷۸.

**عباسقلی‌پور، محسن** (۱۳۸۹)، "عوامل مؤثر بر بهبود عملکرد بانک‌ها". *ماهنامه بانک و اقتصاد*، شماره ۱۰۶، صص ۳۵-۲۴.

**فرجی، یوسف** (۱۳۸۲)، *آشنایی با ابزارها و نهادهای پولی و مالی*، تهران: مؤسسه عالی بانکداری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

[ Downloaded from qjfep.ir on 2024-03-28 ]

**کریمی، محمد، و سایرین.** (۱۳۸۵)، *گزارش عملکرد نظام بانکی کشور در سال ۱۳۸۴*، تهران: مؤسسه عالی بانکداری ایران.

**لعلی، محمدرضا** (۱۳۸۷)، *مؤسسات رتبه‌گذار در زمینه شاخص اقتصادی*، سازمان تجاری‌سازی فناوری و اشتغال دانش آموختگان.

**محمدوند ناهیدی، محمد رضا و پریسا سقزچی** (۱۳۹۳) "بررسی عوامل اقتصادی مؤثر بر آزادسازی تجاری در ایران تحت شرایط ثبات و بی ثباتی" *فصلنامه اقتصاد کاربردی*، شماره ۱۴، صص ۲۸-۱۷.

**Akinci Serkan; Safak Aksoy adn Eda Atilgan** (2004), "Adoption of Internet Banking among Sophisticated Consumer Segments in an Advanced Developing Country", *International Journal of Bank Marketing*, Vol. 22, No. 3, pp. 212-232.

**Baharom, A. H.; Habibullah, M. S. and R. C. Royfaizal** (2008), The Relationship between Trade Openness, Foreign Direct Investment and Growth: Case of Malaysia. Unpublished.

**Chortareas, Georgios, Kapetanios, George and Ventouri, Alexia** (2016), "Credit Market Freedom and Cost Efficiency in US State Banking", *Journal of Emprical Finance*, Vol 37, pp 173-185.

**Denizer, C. A.; Dinc, M. and M. Tarimcilar** (2000), "Measuring Banking Efficiency in the Pre- and Post-liberalization Environment: Evidence from the Turkish Banking System", *Policy Research Working Paper*, Series 2476, The World Bank.

**Djankov, s. et al** (2002), "The Regulation of Entry", *Quarterly Journal of Economics*, 117(1), pp. 1-37.

**Estiglits, M. L.** (2001), "Equity Returns and Economic freedom", *Cato institute, Cato journal*, No. 25, pp. 583-594.

**Georgios E.; Chortareas, Claudia Girardone and Alexia Ventouri** (2012), *Financial Freedom and Bank Efficiency*, Evidence from the Eroupean union.

**Goldsmith, R. W.** (1969), "Financial Structure and Development", *New Hevan*, CT,: Yale u. Ptess, 1967.

**Greenaway, D.; Morgan, W. W. and P. Wright** (2002), "Trade Libralization and Growth in Develop Countries", *Journal of development Economics*, No. 67, pp. 229-244.

**Gropper, Daniel M.; Jahera Jr.; John S. and Chul Park, Jung** (2015), "Political Power Economic Freedom and Congress: Effect on bank performance", *Journal of Banking & Finance*, pp 76-92.

**Hui, Zhu and Steven x, Zhu**, (2016), "Corporate Innovation and Economic Freedom: Cross-country Comparisons", *The Quarterly Review of Economics and Finance.*

**Jess Lee and Alfred Wong** (2007), "Impact of Financial liberalization on Stock Market Liquidity: Experience of China", *Hong Kong Monetary Authority*, Working Paper 03/2009.

**Mickinon, K**, (1973), "Money and Capital Economic Development", Washington, DC: Broking A Institution.

[ Downloaded from qjfep.ir on 2024-03-28 ]

**Roberts, J. M. and G.A. Margulies** (2016), "How Economic Freedom Can Be Restored in Argentina", *Institute for economic freedom and opportunity*, The Heritage Foundation, Special Report, No. 179.

**Shahabadi, Abolfazl and Samari, Hanieh,** (2013), "The Effect of Economic Freedom on Bank Performance", *Iranian Journal of Economic Studies*, Vol 2, No 1, pp. 123- 142.

**Sufian, F. and M. Z. Abdul Majid** (2011), "The Nexus between Economicfreedom and Islamic Bank Performance: Empirical Evidence from theMENA Banking Sectors", *8th International Conference on IslamicEconomics & Finance*, Retrieved from: www. iefpedia. com/english/?p=6649.

**Sufian, F. and M. Shah Habibullah** (2010), "Has Economic Freedomfostered Bank Performance? Panel Evidence From China". *ChinaEconomic Journal*, 3(3), pp. 255-279.

**Wah Low, S.; Ghazali, N. A.; Ramlee, S. and R. Mohd Said** (2010), "Economic Freedom and Banking Development: The Experiences of Selected East Asian Countries", *Journal Pengurusan*, Retrieved from: WWW. Journalarticle. ukm. my/1774.

[ Downloaded from qjfep.ir on 2024-03-28 ]